โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินเทพยวรางกูร
(คลินิกพืช)
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง

๑. ความเป็นมา/พระราชดำริ

การใช้เทคโนโลยีการเกษตร หรือ นวัตกรรมที่เหมาะสม เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นเศรษฐกิจการผลิตภาคการเกษตร โดยจำเป็นต้องมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรวิจัยและพัฒนาภาคการเกษตร ที่เป็นแหล่งบริการความรู้เฉพาะด้านกับเกษตรกรเป้าหมาย ที่จะต้องนำความรู้ วิทยาการใหม่ และการบริการทางวิชาการโดยอาศัยช่องทาง (Channel) ต่าง ๆ ที่สามารถให้บริการตรงความต้องการ และทันต่อเหตุการณ์ การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้การบริการทางวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยี บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเร็วขึ้น ซึ่งการดำเนินงานในรูปแบบนี้จะเป็นการบูรณาการนักวิชาการแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ โดยอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์เข้าช่วยในการปฏิบัติงาน สามารถเคลื่อนที่เข้าไปได้ทุกจุดสร้างแรงดึงดูดใจให้กับเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นการกระตุ้นเกษตรกรให้เกิดการตื่นตัว และยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี

ในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ ๕๐พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงขอพระราชานุญาตจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่กราบบังคมทูลถวาย แด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และ ทรงรับโครงการดังกล่าวไว้ในพระราชานุเคราะห์ ทรงพระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญพระนามาภิไธยย่อไว้ในเครื่องหมาย ตราสัญลักษณ์โครงการ

๒. การสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรังได้เข้าร่วมโครงการ โดยการออกให้บริการคลินิกพืช มีการแจกเอกสารทางวิชาการ และรับปรึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในด้านการผลิตพืชให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างขั้นตอนการผลิตพืชได้

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานวิจัยพัฒนาและงานบริการจัดการไร่นา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ตลอดจนเพื่อสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริมและศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ดำเนินงานในรูปแบบการบูรณาการนักวิชาการ แต่ละสาขาทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน และการบัญชี ฯลฯ ทำให้การบริการทางวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีบรรลุผลสำเร็จ สามารถกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการตื่นตัวและยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

๑. เพื่อให้เกษตรกรได้รับการบริการทางด้านพืชตามความต้องการและความเหมาะสมของพื้นที่

๒. เพื่อถ่ายทอดงานวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยีทางด้านพืชให้กับเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายได้ ปรับใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต

๓. เพื่อให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านพืชที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

ในพื้นที่จังหวัดตรัง ตามแผนการจัดโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของจังหวัดตรัง

๔.๒พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

ในพื้นที่จังหวัดตรัง ตามแผนการจัดโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของจังหวัดตรัง

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ :

สำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง กรมส่งเสริมการเกษตร

๕.๒หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑ งบปกติกรมวิชาการเกษตร

๒๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ งบอื่นๆ (ระบุ)

- **กปร.**
  ไม่มี
- **มูลนิธิชัยพัฒนา**
  ไม่มี
- **อื่นๆ (ระบุ)**
  ไม่มี

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑กิจกรรม ศึกษา /ทดสอบ

ไม่มี

๗.๒กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๗.๒.๑แปลงต้นแบบ/แปลงสาธิต

ไม่มี

๗.๒.๒การฝึกอบรม

ไม่มี

๗.๒.๓การเป็นวิทยากร

ไม่มี

๗.๒.๔การผลิตสื่อ / โสตทัศนูปกรณ์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง

เอกสารแจกฟรี

ข้าวโพดฝักสด

๗.๒.๕การจัดนิทรรศการ

ได้ดำเนินโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ โดยการออกให้บริการและจัดบอร์ดทางวิชาการร่วมกับโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ฯของจังหวัดตรัง ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ เพื่อถ่ายทอดความรู้จากงานวิจัยสู่เกษตรกรและให้คำแนะนำเพื่อไปปรับใช้ในกระบวนการผลิตของเกษตรกร ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและการปฏิบัติดูแลพืชผักไม้ผล ปาล์มน้ำมัน การใช้แหนแดงในนาข้าว พร้อมแจกเอกสาร คู่มือ ให้แก่เกษตรกรผู้ที่เข้ารับบริการ ตลอดจนติดตามผลการให้คำปรึกษาแนะนำ และจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่

จากการร่วมโครงการ หน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้กับประชาชนจังหวัดตรัง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๒จนถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ มีเกษตรกรเข้ารับบริการ จำนวน ๒๓๓ ราย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง มีแผนร่วมปฏิบัติงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ตามแผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสนับสนุนแผนโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ฯ ของจังหวัดตรัง รวมทั้งสิ้น ๔ ครั้ง ดังตารางที่ ๑ จากการร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๒ จนถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๓ มีเกษตรกรเข้ารับบริการ จำนวน ๓๘๗ รายและมีการติดตามเกษตรกร จำนวน ๖๐ ราย

ตารางที่ ๑ การออกให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดตรัง (ต.ค. ๖๒ – ก.ย.๖๓)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	เกษตรกรใช้บริการ	ติดตามต่อเนื่อง (คลินิก ๐๕)
๑	๒๒ – ๒๓ ม.ค. ๖๓	โรงเรียนหาดทรายทอง ม.๔ ต.เกาะสุกร อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	-	-
๒	๑๑ – ๑๒ มี.ค. ๖๓	โรงเรียนบ้านควนเลียบ ม.๔ ต.หนองช้างแล่น อ.ห้วยยอด จ.ตรัง	๑๐๕	๓๐
๓ – ๔	๒๔ – ๒๕ ก.ค.๖๓	วัดสาลิการาม ม.๙ ต.โคกหล่อ อ.เมือง จ.ตรัง	๒๘๒	๓๐
		รวม	๓๘๗	๖๐

ตารางที่ ๒ การออกให้บริการโครงการ “หน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้กับประชาชนจังหวัดตรัง”

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	เกษตรกรใช้บริการ
๑	๑๔ พ.ย.๖๒	โรงเรียนบ้านหนองบัวน้อย ม.๖ ต.หนองปรือ อ.รัษฎา จ.ตรัง	๑๑๒
๒	๑๙ ธ.ค.๖๒	โรงเรียนวัดควนสีนวล ม.๗ ต.นาข้าวเสีย อ.นาโยง จ.ตรัง	๑๒๑
๓	๒๘ ก.ค.๖๓	องค์การบริหารส่วนตำบลนาท่ามเหนือ ม.๑๓ ต.นาท่ามเหนือ อ.เมือง จ.ตรัง	๘๙
๔	๑๒ ส.ค.๖๓	โรงเรียนบ้านควนสวรรค์ ม.๘ ต.นาหมื่นศรี อ.นาโยง จ.ตรัง	๑๓๕

๕	๒๓ ก.ย.๖๓	โรงเรียนวัดเจริญร่มเมือง ต.กะลาเส อ.สิเกา จ.ตรัง	๑๑๗
		รวม	**๕๗๔**

ตารางสรุปผลการติดตามให้บริการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร (คลินิกเกษตร ๐๕)

ชนิดพืช	ปัญหาที่พบ	วิธีการให้บริการ
ปาล์มน้ำมัน	การขาดธาตุโปแตสเซียม	-แนะนำให้ใส่ปุ๋ยโปแตสเซียมในแปลงปาล์มน้ำมัน
ลองกอง	หนอนชอนเปลือกลองกอง	-แนะนำให้ใช้ไส้เดือนฝอยในการฉีดพ่นกำจัดไส้เดือนฝอย
	โรคราดำ	-พ่นด้วยกำมะถันผงหรือคอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ เมื่อผลโตพ่นด้วยคาร์เบนดาซิม
พริก	โรคกุ้งแห้งหรือแอนแทรคโนส	- ควรใช้แคลเซี่ยมโบรอน ๒๐ % โดยช่วงที่พริกออกดอก ให้ฉีดพ่น ๗ วัน/ครั้ง และเมื่อพริกมีผล ให้ฉีดพ่น ๑๐ วัน /ครั้ง - ควบคุมโรคโดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์ม่าอัตรา ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร โดยขยายในน้ำเพื่อเอาสปอร์ออกจาก วัสดุ (ข้าวฟ่าง ข้าวโพด) กรองเอาแต่น้ำและผสมสารจับใบฉีดพ่นทุกๆ 5 - 7 วันโดยฉีดพ่นในช่วงเย็น หรือใช้เชื้อแบคทีเรียบีเอส (บาซิลลัส ซับทิลิส) อัตราการใช้ตามฉลาก เมื่อเริ่มพบอาการของโรคให้ฉีดพ่น บริเวณที่เกิดอาการของโรคทั้งนี้ควรผสมสารจับใบ และฉีดพ่นในช่วงเย็น - ใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อราพ่นทุก ๑-๒ อาทิตย์ต่อครั้ง ซึ่งมียาที่ใช้ได้ ผลดี เช่น ไดโพลาแทน ๘๐% WP. ในอัตราส่วนประมาณ ๓๐ กรัม ผสมน้ ำ ๒๐ ลิตร เบนเลท อัตราส่วนประมาณ ๖ กรัม ผสมน้ ำ ๒๐ ลิตร ไซเนป ๘๐% WP. อัตราส่วนประมาณ ๖๐ กรัม ผสมน้ ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นควรคลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารแมนโคเซบ
ผักคะน้า	เชื้อราเข้าทำลาย	-ก่อนปลูกควรแช่เมล็ดในน้ำอุ่น (อุณหภูมิ ๕๐ องศาเซลเซียล)นาน ๒๐-๓๐ นาที -เมื่อพบการระบาดในแปลงควรพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช

ถั่วฝักยาว	ราสนิม	-ไม่ปลูกพืชแน่นจนเกินไป -ทำความสะอาดแปลงปลูก กำจัดเศษซากพืชที่เป็นโรค -เมื่อพบการระบาด ใช้กำมะถันผงละลายน้ำ อัตรา ๓๐-๔๐กรัม/น้ำ๒๐ ลิตร พ่นสัปดาห์ละครั้ง
	ราแป้ง	-แนะนำให้ใช้กำมะถันผงละลายน้ำ อัตรา ๓๐-๔๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นสัปดาห์ละครั้ง -ใช้คาราเทนหรือซาพรอน ฉีดพ่น ๕-๑๐ วันครั้ง
	หนอนเจาะฝักถั่ว	-แนะนำให้ไถพรวนและตากดินก่อนปลูก -ใช้เบต้าไซฟรูทริน ๒.๕ %EC อัตรา ๓๐ มล./น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นสารติดต่อกัน ๒ ครั้ง ห่างกัน ๗ วัน
มะเขือ	หนอนเจาะผลมะเขือ	-แนะนำให้เก็บยอดและผลที่ถูกทำลายทิ้งนอกแปลง -ให้ใช้เบต้าไซฟรูทริน ๒.๕%EC อัตรา ๘๐ กรัม/น้ำ๒๐ ลิคร
ข้าวโพด	หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด	-แนะนำให้ใช้สารสไปนีโทแรม (spinetoram) 12%SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร - สารคลอแรนทรานิลิโพรล (chlorantraniliprole)5.17%SCอัตรา 20 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร -ควรพ่นสารฆ่าแมลงในช่วงเย็นซึ่งเป็นช่วงเวลาที่หนอนออกจากที่หลบซ่อน -เชื้อแบคทีเรียบาซิลลัสทูริงเจนซิส(Bt)สายพันธุ์ไอซาไว หรือสายพันธุ์เคอร์สตากี้ อัตรา 80m กรัมต่อน้ำ20ลิตร พ่นทุก7วัน เมื่อพบการระบาด -ใช้แมลงตัวห้ำในการทำลาย มวนพิฆาต และมวนเพชฌฆาต

๗.๓กิจกรรมผลิตและการขยายพันธุ์พืช

ไม่มี

๗.๔กิจกรรมประสานงาน ติดตามและประเมินผล

มีการประชุมคณะกรรมการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ และกรณีการให้บริการต่อเนื่องดำเนินการโดยติดต่อประสานงานกับผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ เพื่อเข้าติดตาม เยี่ยมชม และประเมินผลการแก้ปัญหาของเกษตรกร รวมทั้งให้คำแนะนำเพิ่มเติมจนกว่าเกษตรจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ไม่มี ได้ทำการตรวจติดตามเกษตรกรที่มีปัญหาโรคพืช จำนวน ๖๐ ราย

๘.ผลสำเร็จ /ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรังได้ออกให้บริการคลินิกพืช โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ให้คำปรึกษา แนะนำการปลูกพืช การให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาโรคพืช

๙.ปัญหา/อุปสรรค

- เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019(COVID-19)ทำให้การจัดงานคลินิกเกษตรเลื่อนไปอย่างไม่มีกำหนด

ภาพกิจกรรม

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินเทพยวรางกูร
ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๑-๑๒ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ โรงเรียนบ้านควนเลียบ
หมู่ที่ ๔ ตำบลหนองช้างแล่น อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินเทพยวรางกูร
ครั้งที่ ๓ – ๔ เมื่อวันที่ ๒๔ - ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ณ วัดสาริการาม
หมู่ที่ ๙ ตำบลโคกล่อ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

คลินิกพืช

แมลงหางหนีบ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง

IMMOD

ติดตามคลินิก ๐๕